

ПРИРОДЕНЪ — — ЛѢКАРЪ

Одобрено и препоръчано отъ Министерството на Народното Просвѣщение
съ окръжно № 2053 отъ 25. I. 1929 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Остъръ ставенъ ревматизъмъ (продълж. отъ бр. 1)	17 стр.
2. Селянинътъ като лѣкаръ — водата като лѣкарство (прод. отъ бр. 1)	22 "
3. Менащо измиване на тѣлото	24 "
4. Природното лѣкуване предъ международенъ наученъ конгресъ въ Парижъ	27 "
5. Опасности отъ хининовото лѣкуване	28 "
6. Захарна болестъ	31 "
7. Копривата като лѣкарство за косата и ревматизма	31 "
8. Билкова рецепта противъ диария.	
9. Воденъ плевритъ — присницови компреси, вмѣсто иодово мазане	32 "
10. 16 полезни съвети	

НОВИ ИЗБОРНИ ПРЕМИИ

Предлагаме за премиенъ изборъ и следнитѣ твърде интересни книжки:

1. Заразяване и предпазване отъ туберкулоза — специаленъ брой отъ год. I-ва на списание Природенъ лѣкаръ — 10 лв.

2. Медицинската наука отъ гледна точка на природолѣчителитѣ — специаленъ брой отъ год. VI-та на сп. природенъ лѣкаръ — 10 лв.

3. Хубаво табло „Азъ обещавамъ“ което миналата година дадохме на нѣкои наши абонати като премия къмъ „Здравецъ“ — 10 лв. Съ 14 нагледни картинки сж изразени златнитѣ правила на живота. Особено ценно за деца.

4. Цѣло годишно течение отъ г. г. VI и VII на сп. Природенъ лѣкаръ — 40 лв.

Фаталенъ срокъ е 1 януарий 1938 год. Премиитѣ за 40 лв. ще се дадатъ само на отчетенитѣ до 1. I. 1938 г. закъснѣлитѣ губятъ правото на премия.

Отчетете се! Изключение никому.

Внимавайте да не искате премии, каквито вече имате въ списанието отъ мин. години, освенъ, ако ги искате за познати.

Даването на съвети съ писма е забранено. Не искайте отъ насъ невъзможното!

ВНИМАНИЕ

Обещаното вестниче „Здравецъ“ нѣма да се дава премия поради това, че абон. му е увеличенъ на 15 лв. До сега имаме желаещи само 9 души. Извиняваме имъ се и ги молимъ да се абониратъ отдѣлно.

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЪ

НАУЧНО - ПОПУЛЯРНО СПИСАНИЕ ЗА ПРИРОДНО ЛЪКУВАНЕ
(БИОЛОГИЧНА МЕДИЦИНА) И ПРИРОДОСЪОБРАЗЕНЪ ЖИВОТЪ

Год. аб. 50 лв.

За странство 70 лева

Чек. сметка 2391

РЕДАКТОРЪ Д-ръ Кирилъ Йордановъ
училищень лъкаръ

бул. „Мария Луиза“ № 34
Варна телефонъ 28-46,

D-r. E. Sievers.

Природно лъкуване на острия ставень ревматизъмъ

Изъ клиниката за природно лъкуване въ Дрезденъ.

Директоръ Д-ръ Алфредъ Браухле.

(Продължение отъ бр. 1-ви)

Е. Нъколко примъри за силата на природното лъкуване при острия ставень ревматизъмъ.

Става дума за резултатитъ отъ лъкуване на 35 болни отъ остъръ ставень ревматизъмъ. Болшинството отъ тѣхъ бѣха леки, средно и малка частъ сериозно тежко болни. Даваме отъ всички по нъколко примъри, като най-типични, за да покажемъ какво е въ състояние да ни даде природолъчението при лекитъ, среднитъ и тежитъ болестни случаи.

Случаитъ, когато сме дали нъкой медикаменти, изрично споменаваме. Това сме правили единствено въ случаитъ, когато не ни се е удало да смегчимъ болкитъ, или да докараме сънь. Въ никой случай тѣ не сж били давани съ лъчебна цель. Единствено за облекчаване прекалено голъми страдания, нереагиращи въ нъкои моменти на физикалнитъ приложения.

За да бждемъ добре разбрани въ този пунктъ, трѣбва да подчераемъ, че като болкоуспокоително лъкарство сме давали само единични дози въ минимална дозировка и възможно несалицилови препарати. Това правихме за да покажемъ, че лъкарствата не се даватъ заради специфичното имъ действие върху ревматизма, каквото иматъ салициловитъ препарати. Освенъ това, за да окажатъ лъчебно действие тѣзи салицилови препарати би трѣбвало да се даватъ редовно, ежедневно, въ достатъчно голъми дози (до 8—10 гр. дневно). Ние сме давали напимърь 0.25 гр. аспиринъ. При това даване не може и дума да става за специално действие върху болестъта. Следователно лъчебния ефектъ е изтривантъ изключително съ нашитъ приложения. Второто лъкарство, което сме употребявали, е рициновото или друго очистително. Иначе никакви други лъкарства не сме употребявали.

Селянино, приучи се къмъ приготвяне на доброкач. хлѣбъ.

1. Нормално развиваща се болестъ.

1. Типиченъ остъръ ставенъ ревматизъмъ при 13 годишенъ ученикъ.

Предистория: Следъ хроническо страдание на сливицитѣ, преди 6 дни внезапно заболяване съ подуване две стави една отъ които е съ течностъ. Силни болки, ограничена подвижностъ.

Прегледъ: Сърдцето здраво. Въ колѣнната става вода.

Лѣкуване: Първо очистително. 3 дни строгъ постъ съ сокове и ежедневни клизми; 3 пжти седмично рѣдурване на сливицитѣ; 3 пжти седмично електрическо изпотяване. Ежедневно нѣколкократно мѣнящи измивания тѣлото и присиноцови компреси на ставитѣ.

Ходъ: Следъ 3 дни безъ температура и болки. Водата отъ ставата изчезна. Следъ 7 дни ставане, следъ 14 дни здравъ се изписа.

Контрола следъ 2 месеци: Никакви рецидиви, напълно здравъ, работи тежка селска работа на полето.

Заклучение: За 14 дни пълно оздравяване. Болниятъ се лѣкуваше отъ Д-ръ Браухле, а се следеше и отъ професоръ Гроте за увѣрение, че наистина природ. лѣкуване ще даде добрия резултатъ.

2. Остъръ ставенъ ревматизъмъ съ затлъстяване

52 годишенъ касалинъ М. М.

Предистория: Болниятъ е билъ винаги затлъстѣлъ (до 120 килограма тегло). Въ 1932 год. прекаралъ 7 седмици въ легло пакъ поради ревматизъмъ. Цѣлото време е билъ лѣкуванъ съ салицилови лѣкарства. Сега болестъта го повтаря и отъ 6 дни се оплаква отъ силни болки въ множество стави.

Прегледъ: Типиченъ остъръ ставенъ ревматизъмъ съ 39.1°C температура.

Лѣкуване: Както другитѣ описани случаи.

Резултатъ: Следъ 8 дни безъ температура. Следъ 17 дни безъ каквито и да е болки и ставане отъ леглото. Всичко лѣкуванъ 34 дни.

За установяване истинския резултатъ болниятъ биде подложенъ на общъ прегледъ отъ нашата клиника и тази на професоръ Гроте. Последниятъ си е поставилъ за цель да проследи всѣки лѣкуванъ по природолѣчението случай и да се увѣри лично въ добритѣ резултати. По този пжтъ професоръ Гроте днесъ е вече на страната на природното лѣкуване, защото, отъ своитѣ лични наблюдения, се убеди, че природното лѣкуване стои по-горе отъ каквото и да е медиколѣчение.

При повръщане — пий горещъ чай отъ гюзъмъ, нѣколко клизми, коремни компреси и пълень постъ.

Изследването засегна кръвта и пикочьта въ тѣхнитѣ подробности. Резултата бѣше очебиешъ. Цифрено¹⁾ се показва, че наистина резултата е постигнатъ напълно.

Контроленъ прегледъ следъ 3 месеци. Болниятъ е толкова просвѣтенъ, че продължавалъ да яде 4 пѣти седмично, месо като въ сравнение съ ежедневното ядене, той това нарича „само 4 пѣти“. Ставитѣ сж все още добре, но чувствува понѣкога ишиасни слаби болки.

Заслужава да отбележимъ, че първото му боледуване, лѣкувано съ салицилови лѣкарства, е продължило толкова много поради това, че не е взето подъ внимание правилното хранене, което, особено при такива обложени, неправилно хранени болни съ видима аномалия въ веществената обмѣна (затлъстяването), е много важно. Освенъ това, тогава не се е провело никакво общо лѣкуване, а се е задоволило само съ специфичното лѣкарствено. Пълното му оздравяване ще е възможно само, ако болниятъ приложи нѣколкомесечно строго диетолѣчение и намали още теглото си, което при насъ се намали само съ 4 кгр.

3. Остръ Ставенъ ревматизъмъ съ миокардитъ

27 годишенъ бръснарь Л. Е.

Предистория: На 13 годишна възраст е лежалъ на легло 9 месеци. Отъ 14 дни наново ревматизъмъ въ множество стави.

Предгледъ: Сравнително общо запазенъ боленъ темп. 38,2°C. Систоличенъ сърдеченъ шумъ. Поражение на сърдечния мускулъ.

Лѣкуване: 3 пѣти седмично четковъ масажъ съ следващоменящо измиване тѣлото. 3 пѣти седмично половинъ повишаваща баня съ следващо 3/4 влажно овиване и толкова пѣтименяща баня на краката. Следъ спадане на температурата постепенно слънчево огрѣване, частични масажи и лѣчебни упражнения.

12 дни гладуване съ сокове следъ това суровоядене.

Ходъ на болестъта: Следъ нѣколко повторения на атакитѣ, на 27 мия день отъ лѣкуването болниятъ е вече напълно съ нормална температурата. Цѣлото лѣкуване трая 42 дни. При много добро общо състояние, никакви болки въ ставитѣ, съ леки прояви на слабото сърдце, болниятъ се изписа.

Контроленъ прегледъ следъ седемъ месеци. Болниятъ е въ отлично състояние. Вече редовно работи на старото си мѣсто.

¹⁾ Цифрениѣ таблици не преведохме — Б. Р.

II. Избрани много тънки случаи.

1. Септиченъ полиатритъ съ ендокардитъ.

Е. Г. 23 годишенъ учитель.

Предистория: На 10 годишна възраст прекаралъ ставенъ ревматизъмъ и ендокардитъ. До сега е билъ добре, но често запеченъ и често ангина. Ялъ е твърде много месо.

Преди 3 месеци прекарва възпаление на челнитѣ и челюстни костни кухини, които оздравяватъ. Преди 3 седмици признаци на ставни болки. Отъ 14 дни усиляване температурата до 38°C. Състоянието продължавало да се влошава, въпрѣки, че редовно е употребявалъ лѣкарствата мелубринъ, новотофанъ, протозилъ, дигаленъ и др.

Прегледа: Болниятъ е блѣдъ и силно потенъ. Септиченъ видъ. Температурата 39°C. Бѣлитѣ кръвни тѣлца 14800. Обложенъ езикъ. Устно дишане. Лекъ бронхитъ, лека ангина. Ускорена сърдечна дейность, митраленъ сърдеченъ шумъ и леко увеличение на сърдцето. Болнитѣ стави почти неподвижни.

Лѣкуване и ходъ на болестъта: Очистително. Гладуване съ сокове. Ежедневни клизми. Ежедневно сутринъ електрическо мосче на болнитѣ стави и 3/4 влажно овиване следъ това. Ежедневно следъ обѣдъменящо измиване тѣлото. Вечеръ присницови компреси на прасцитѣ. Три пѣти седмично рѣдурване на сливицитѣ. Първата нощъ болниятъ имаше непоносими болки. Една топла баня ги успокоиха. Даде му се 0.05 луминалъ да заспи (лѣкарството не е противоревматично следователно не може да му се преписва лѣкуване. Б. Р.)

Следъ 10 дни подобрение. Вече е на суровоядене. Ежедневно електрическо мосче, електрически сандѣкъ, четкова баня, коремненъ присницъ и охлаждане сърдцето 10 минути. Следъ обѣдъ пакъ електрически загревания, обжулвания на тѣлото и охлаждане сърдцето. Редовно рѣдурване на сливицитѣ. Следъ 15 дни нова силна атака въ нѣколко стави. Следъ два дни леко подобрение. Прибавка къмъ храната на картофи. Следъ 28 лѣчебенъ день общо подобрение, ставане, излагане на слънце, потъмняване кожата. Движението отъ ставитѣ значително подобрява. Особено се улеснява следъ и въ една повишаваща баня съ упражнения въ топлата вода.

Следъ 35 дневно лѣчение болкитѣ въ ставитѣ се чувствуватъ само при усиленни, уморителни движения. Още нѣколко дни следъ това всички стави напълно свободни въ движението и безболезнени. Бѣлитѣ кръвни тѣлца спадатъ на 6500. Добро общо състояние, съвсемъ леко затруднение на носното дишане.

Продължителность на лѣкуването 44 дни. Болниятъ, може да се каже, е почти напълно здравъ. Нареди му се отпускъ за почиване и охранване.

При екзема често набивай съ паренъ душъ мѣстото.

Контроленъ прегледъ 5 месеца следъ изписването отъ болницата. Той е напълно добре. Следва научения при насъ начинъ за правилно живене.

Заклучение: Остъръ ставенъ ревматизъмъ, който не е могло да бжде възпрѣнъ да мине въ септична форма отъ дълго изобилно лѣкарствено лѣчение. Хода на температурата показва колко бързо може да се обърне една болестъ къмъ подобрене, щомъ се подхване по природолѣчението.

*

Б. Р. Авторътъ изнася описанието на още нѣколко тежки случаи. Мѣстото не позволява тѣхното изнасяне тукъ. Даденитѣ обаче говорятъ достатъчно много въ полза на природолѣчението, за да е излишно повече описание.

Заслужава да отбележимъ нѣколко прояви изъ живота на лѣкаритѣ въ клиниката и отзывитѣ за това чисто природно лѣкуване—За да се демонстриратъ добритѣ резултати на природното лѣкуване предъ алопатитѣ лѣкари, заведена е практика въ клиниката всичко да се върши и показва на всички останали лѣкари начело съ професоръ Гроте като тѣхенъ шефъ. Професоръ Гроте е билъ върлъ противникъ на природното лѣкуване. Следъ като проследилъ известно време резултатитѣ въ клиниката на Браухле, той изнася много хубави работи за метода въ конгреси и научна литература. По поводъ на тѣзи хвалби за природолѣчението отъ страна на този професоръ, той бива атакуванъ отъ нѣкои други автори начело съ професоръ Натопъ, който го обвинява въ надценяване силата на природното лѣкуване. Въ отговоръ на това обвинение професоръ Гроте възразява, че той е медикъ и такъвъ си остава, но е длъженъ да признае истината по констатиранитѣ отъ него резултати. Въ научното медицинско списание D. M. W. отъ 1936 год. страница 1537, той отговаря:

„Само премахването на голѣмитѣ дози салицилъ съ неговитѣ неприятни странични действия е вече една голѣма заслуга на природното лѣкуване (знайно е че при лѣкуването на ставния ревматизъмъ се даватъ до 8—10 грама салицилъ дневно Б. Р.) Ние не останахме съ впечатление, че чистото природно лѣкуване отстъпва нито драмъ въ сравнение съ медикаментозното. При това лѣкуване болестъта не трае по-дълго отколкото при лѣкарственото лѣчение“. И на края прибавя: „Но нека не се мисли, че, ако единъ лѣкаръ познава нѣколко приложения на природното лѣкуване и ги приложи единично ще получи резултата, който получава истински вдъхновения природенъ лѣкаръ, който е пропитъ отъ основнитѣ принципи на това противоположно лѣкуване. Лѣкаръ, който не е изъ дѣното на душата и разбиранията си завладянъ и пропитъ отъ основнитѣ разбирания на природолѣчението, не

Раменетѣ назадъ, гърдитѣ напредъ, устата затворена — това е стойката на будния и здравия.

може да получи сжщитѣ резултати, даже и да се реши да приложи природолѣчението въ нѣкои случаи“. Вижда се колко много трѣбва за да стане единъ лѣкаръ природенъ.

Горното становище професоръ Гроте е взелъ на научния конгресъ въ Висбаденъ, кждето е говорилъ въ полза на новия методъ.

Поднасяме горното на нашитѣ читатели не само за да го разбератъ тѣ, ами още и за това, да го поднесатъ за прочитане на свои познати лѣкари.

А, че победата е на наша страна и че бждащето е на природното лѣкуване въ това не може и не бива да се съмняваме нито за моментъ. Вѣрно е, може, попаднало въ ржцетѣ на хора чужди на неговия духъ, не пропити съ основнитѣ принципи на това учение, то, природното лѣкуване, може да бжде обезобразено, смѣсено съ лѣкарственото, назовано съ чуждо на историческия му развой име и т. н., но то ще си остане чисто и резултатно само въ тѣзи лѣкарски ржце, които го проумеятъ добре, които го схванатъ като нѣщо ново, противопоставено на потискащето органномедициниране. Въ всички други случаи то не ще даде резултати и ще бжде изоставено пакъ въ ржцетѣ на лаицитѣ.

Селянинътъ като лѣкаръ — водата като лѣкарство.

(Продължение отъ бр. 1-ви)

Училищната медицина въ нападение.

Дълго очакваниятъ ударъ отъ страна на лѣкаритѣ последва: По давление на лѣкаритѣ Присницъ бива препратенъ на прокурора. Обвинението съдържа „въ служба на човѣщината“ „поменатия Присницъ застрашава живота на блискитѣ си“, „незачиталъ законитѣ“ и тѣмъ подобни. Сждебнитѣ власти почнали да се чувствуватъ въ деликатно положение. Отъ една страна чуватъ толкова хубави работи за Присницъ и нѣговитѣ успѣхи, отъ друга сж постоянно подъ натиска на лѣкаритѣ за неговото преследване. Недавна трѣбвало пакъ да го сждятъ. Въ него дѣло била конфискувана гжбата, съ която Присницъ правилъ измивания и поливания на болнитѣ си. Обвиненъ въ това, че въ тази гжба се вѣрвало на нѣкакви чудотворни сили, лѣкаритѣ *искали нейното изследване*, за да се покаже, че нѣма нищо подобно?! Гжбата е била забранена и не бивало да се употребява отъ Присницъ. На това Присницъ отговорилъ: „Толкова по-добре. Сега ще мина къмъ живо съ живо“. Тоестъ, той ще почне да върши всичко не съ гжба, а съ голи ржце върху голо тѣло.

При разширение на венитѣ колѣнно поливане по Кнайпъ.

Другъ пжтъ умира единъ неизлѣчимъ боленъ на Присницъ. Лѣкаритѣ това сж и търсили. Веднага бива изправенъ пакъ предъ сжда. Свидетелитѣ показватъ, че при лѣкуването Присницъ не прави никакви магии, а просто кжпи болнитѣ си. Лѣкаритѣ го обвиняватъ въ магии, заблуждения, шарлатания и т. н. Единъ отъ свидетелитѣ бива запитанъ отъ сждията: „Кой Ви освободи отъ подаграта—лѣкарътъ или Присницъ“? На този въпросъ свидетелътъ отговаря: „И двамата г. сждия — лѣкарътъ ме освободи отъ паритѣ, а Присницъ отъ подаграта“ . . .

Въпрѣки, че всичко е било въ полза на Присницъ, даже и сждията е съ симпатии къмъ него, предъ фанатизираната лѣкарска партия, той е трѣбвало да осжди Присница, но вмѣсто съ месеченъ затворъ, колкото предвижда закона, само съ четири дневенъ арестъ отежненъ съ гладъ.

Въ момента, когато Присницъ биваше сжденъ и осжданъ като шарлатанинъ, той продължава да усъвършенствува своя методъ и по такъвъ начинъ постави основитѣ на днескашното модерно, научно, природно лѣкуване.

„Шарлатанинътъ“ побендава.

За феодалното отбрано общество въ него време, въпросътъ съ Присницъ е представлявалъ само една сензация. То е вѣрвало твърдо въ своитѣ лѣкари и лѣкарства и не е било за помръдване къмъ новото лѣкуване.

Но постепенно Присницъ завладява и тѣзи кржгове. Той почва да ги привиква къмъ водата, въздуха и слънцето. Подлага ги на поливания, дошуве. Приучва ги къмъ активна работа за здравето. Забранява на дамитѣ да носятъ корсети. На господата забранява вълненитѣ ризи, които правятъ кожата негодна къмъ работа.

Единъ оригиналенъ хонораръ: Веднажъ като „хонораръ“ той получава за жена дъщерята на единъ излѣкуванъ отъ него боленъ. Тя поема частъ отъ многото му работа.

Презъ 1883 година разширява и пристроява своята водолѣчебница. Но неговитѣ неприятели не спиратъ. Тѣ работятъ подмолвно. Лѣкаритѣ му нагласяватъ дѣло следъ дѣло. Сждинтѣ изглежда сж смутени отъ това упорито преследване и не намиратъ начинъ какъ да се освободятъ отъ това деликатно положение.

Срѣдъ този пристжпъ на преследване отъ страна на лѣкаритѣ, идва нѣщо въ помощ на Присницъ. За неговото лѣкуване и успѣхи сѣ научава правителството на Вюртембергъ. То прави запитване и иска подробности за Присницъ и неговия лѣчебенъ методъ. Тази анкета прави *дворцовата* канце-

Въ всѣка кжща трѣбва да има кунева вана и присницовъ компресъ.

лария. Така презъ лѣтото на 1836 година една *царска комисия* подъ председателството на хофратъ Д-ръ Фрайхеръ фонъ Тюркхаймъ отива въ Гrefенбергъ (присницовото родно мѣсто). Осемъ дни *царската комисия* работи и анкетира истината. Придружени отъ Присницъ членоветъ обикалятъ леглата, болнитѣ, оздравенитѣ и всичко, което може да послужи като доказателство за откриване истината. Заключениеето на тази комисия е било цѣло *хвалебствие* за Присницъ и неговия методъ. То е било небивала плесница за лѣкаритѣ. Въ това време лѣкуващитѣ се при него достига числото 1700.

Презъ януарий 1847 година Присницъ пада внезапно въ коридора. Поканениятъ отъ околнитѣ въ суматохата близкъ лѣкаръ, не е билъ допуснатъ до припадналия Присницъ. Чрезъ нѣколко освежителни приложения той се свестява. Отпочва самъ своето лѣкуване. Подобрява твърде бързо, продължава живота си известно време и умира, безъ да е позволилъ намѣсата на лѣкаръ. Въ своето завещание Присницъ е искалъ да бжде аутопсиранъ, за да се види причината за неговата смъртъ. Такава е била направена. Намѣрено е силно, неправимо поражение въ черния дробъ следствие злополуката, която е претърпѣлъ отъ конския ударъ. Счупеното ребро е наранило черния дробъ, а това отъ своя страна е работило до пълното поражение на този важенъ за живота органъ.

Лѣкуванитѣ отъ него лично болни се пресмѣтатъ на около 40000 души, а даденитѣ писмени наставления на други болни, които не сж можели да дойдатъ при него, се изчисляватъ на 30000.

Изъ вестникъ „Грюне Постъ“ № 48 отъ 29 ноемврий 1931 г.

Б. Р. Ето едно велико дѣло. Ето единъ гений. Ето единъ благодетель на болното човѣчество. Ето учителя на всички лѣкари и професори по свѣта. Който нѣма срамъ, нека скверни неговата свѣтла паметъ. Който не желае да се поучи нека не признава природолѣчението. Въпрѣки всичко природното лѣкуване и неговитѣ основатели ще пребждатъ. Защото тѣ сж спасили и ще спасяватъ името и честъта на лѣкаря!

Нашитѣ лѣчебни сръдства

Менящо измиване на тѣлото.

Едно нежно, лесно приложимо, безопасно, поносимо и отъ най-тежко болнитѣ, при това съ превъзходно действие, приложение е *меняцето измиване на тѣлото*.

Техника: Зависи дали имаме работа съ тежко боленъ на легло, или съ леко боленъ рес. здравъ, който е подвиженъ. Въ първия случай *меняцето измиване* ще направимъ въ леглото, а въ втория — *правъ*. Въ първия отъ второто лице, а

Надникнете въ бедняшкитѣ кѣщи и внесете просвѣта,

въ втория болниятъ го извършва самъ.

Вземаме две кофи. Едната пълна съ гореща вода, а другата — съ студена. Имаме единъ голѣмъ мекъ парцалъ. Тежко болниятъ лежи въ леглото съблеченъ голъ. Постиламе подъ него специаленъ чаршафъ, за да не измокримъ леглото му. Натопяваме парцала въ горещата вода, изтискваме го леко така, че да не тече отъ него вода, но да е достатъчно мокъръ. Съ така горещия парцалъ измиваме цѣлото тѣло отпредъ. Следъ това натопяваме парцала въ студената вода. Изтискваме го добре и обжулваме сжщата половина на тѣлото. Накрая леко избърсваме съ сухъ парцалъ, като попиваме излишната мокрота. Сжщата процедура извършваме съ лежащия на коремъ боленъ (значи на гръбната частъ на цѣлото тѣло). Накрая болниятъ се завива добре за да се „задуши“ въ влажната топлина на изпаряващата се отъ тѣлесната топлина влага.

Ако се касае за много тежко боленъ, измиванията правимъ *частички*. Тоестъ описаната процедура правимъ не на цѣлото тѣло отведждажъ, а първо на цѣлия единъ кракъ, следъ това на другия цѣлъ кракъ, следъ това ржцетъ, гърба, гърдитъ, докато обходимъ цѣлото тѣло. Събличането става сжщо така частично.

При здравитѣ, кждето приложението е сжщо така препоржчително и полезно, а и при леко болнитѣ, измиването става правъ и отъ самия боленъ. Заставаме правъ въ легенъ, корито или другъ нѣкой сждъ. Сами извършваме измиването описано по-горе. Сега, понеже нѣма опасностъ да измокримъ леглото, горещия парцалъ може да бжде изтисканъ по-малко, или даже никакъ. Или, ако не стжпваме въ сждъ, тогава изтискването е нужно за да не мокримъ пода. По нататъкъ процедурата се привършва както при тежко болния. Но може да завърши съ обличане. Такива менящи измивания на тѣлото всѣки може да прави толкова често, колкото желае. Тежко болнитѣ и болнитѣ въобще, го правятъ ежедневно даже и два пжти на день — споредъ общото състояние на болния. Но може и презъ день презъ два. Здравитѣ — произволно.

Действието на това хубаво приложение, което е малко познато и прилагано срѣдъ българското общество, е неспецифично, общо, биологично. Чрезъ сложното (физикално, термично и пр.) кожно дразнение ние повлияваме благотворно на кръводвижението, кръворазпредѣлянето, интимнитѣ, всестрани функции на кожата, като ги освежаваме (дишане, вътрешно-секреторна работа и т. н.) По нервенъ, рефлекторенъ пжтъ влияемъ чудно освежително върху всички останали части и органи на тѣлото, ако и да лежатъ далечъ отъ кожата и мѣстото на приложението. Кожата се спохожда съ изобилно чиста кръвъ, тя става румена, свежа, еластична и въобще ис-

тински здрава. Помпвидното действие, описано при менящата баня на краката, имаме и тукъ.

Ползата отъ такова едно общо освежаване на кожата, кръводвижението, кръворазпредѣлянето и т. н. не ще и съмнение, че е много голѣма. Въ това не бива никой да се съмнява.

Кога се прилага? Отговора е само единъ: *винаги* при всички хора и при всички заболявания. Освенъ, ако се касае до нѣкои неблагоприятни моменти въ самата кожа, които правятъ технически приложението не на мѣсто. При *температурни* случаи обикновено не се прави, тъй като кожата и безъ това е съ усиленa реакция. Но при не висока температура приложението не е противопоказано, макаръ е не толкова необходимо.

Драги читателю, въведи го още сега въ ежедневния си тоалетъ. Запитай всички твои познати познаватъ ли го. Ще се увѣришь, че не сж чували за него. Печалния резултатъ съобщи на русенския учил. лѣкаръ г. Д-ръ Чолаковъ, за да види, че наистина нуждата отъ просвѣтата на природолѣчителитѣ е голѣма и тя трѣбва да се задоволи.

Природното лѣкуване

въ научни конгреси

Последнитѣ години можемъ да наречемъ години на *всеобщо научно признаване природното лѣкуване*. По инициативата на Германия, която първа призна официално природолѣчението и го въведе въ германскитѣ болници, една следъ друга културнитѣ страни бързатъ да нагонятъ изостаналото.

Ние вече оповестихме работата на нѣколко научни лѣкарски конгреси и тѣхното удобрение къмъ биологичната медицина.

Днесъ поднасяме резюме отъ работата на *първия международенъ наученъ конгресъ*, който е станалъ въ Парижъ на 1—5 юлий 1937 год. Предметъ на конгреса е билъ въпроса за т. н. *нео-хипократова медицина* и нейното възкресяване. Известно е на нашитѣ читатели, че баща на медицината е Хипократъ. Неговото учение е легнало въ основата за градежъ на съвременното научно природолѣчение: Болеститѣ се лѣкуватъ отъ т. н. вътрешенъ лѣкаръ, болестнитѣ признаци сж активъ на борящия се организъмъ, излѣчването и пречистването на тѣлеснитѣ сокове и тѣлесната кръвъ сж единственитѣ насоки на хипократовото лѣчение. Огдавна това хипократово учение се изостави. Днесъ наново възкресява въ лицето на модерното природно лѣкуване.

Пакъ „медицински вестникъ“ и неговия редакторъ г. Д-ръ Л. Русевъ, ни поднася приятно изненадващи новини въ

Достави си всичката ни литература по природно лѣкуване,

полза на природното лѣкуване, които ние правимъ достояние на нашитѣ читатели въ отговоръ на хулитѣ на Русенския лѣкаръ Д-ръ К. Чолаковъ, който ни на този, ни на онзи свѣтъ не желае да проумѣе и признае единъ модеренъ лѣчебенъ методъ.

На конгреса сж присѣдствували следнитѣ учени професори: Carnot, Leoper, Cuneo и др. отъ Парижъ, Guiart отъ Лионъ, Bastanier отъ Берлинъ, Aschner отъ Виена, Maranon отъ Мадридъ, Ясни отъ Харковъ и пр. Председателъ на този наученъ конгресъ е билъ професоръ Laignel-Lavastine.

Интересътъ къмъ работата на конгреса е билъ много голѣмъ. По важнитѣ мисли исказани въ него сж:

Професоръ Laignel-Lavastine е казалъ между другото, че въпрѣки напредъка на химията, физиката и другитѣ медицински спомагателни науки, днесъ още имаме много неясности и въ най-проститѣ и обикновени болестни случаи и клинически картини. Това е едно признание за голѣмото невидение на медицината днесъ, което мнозина се срамуватъ да признаятъ. Той намира, че всѣка болестна проява е индивидуална и динамична, съ което подхвърля на съмнение днескашното вѣрване относно специфичността и свойствеността на отдѣлнитѣ болестни признаци.

Но най-силната мисль на този голѣмъ ученъ, която мисль сигурно, ще огорчи великия нашъ противникъ г. Д-ръ Чолаковъ е: *„За да бжде едно лѣкуване рационално то трѣбва да бжде природосъобразно“*. Кратко и ясно! Г. Д-ръ Чолаковъ нека си вземе добра бележка за да може другъ пѣтъ да поясни по-добре що е рационално и биологично (природосъобразно) лѣкуване. Споредъ този професоръ болестната картина (съвокупность отъ температурата, повръщане, изриви, болки и т. н.) *е полезна лѣчебна реакция*.

Другъ говорившъ билъ професоръ Ашнеръ. Той е подчерталъ, че съвремената медицина е забравила деветъ десети отъ емпиричното лѣчебно искусство. И той пояснява, че една отъ основнитѣ причини за болеститѣ споредъ Хипократа е натрупването въ организма на много храни и тѣхнитѣ отпадаци, много кръвъ, нечистотия въ червата и т. н. Отъ тукъ и основния законъ на неговото лѣкуване — възможно пълно пречистване на организма вътрешно. Отъ тукъ пѣкъ неговитѣ лѣчебни приоми — изпотяване, клизми, очистителни кръвопускане и др. излжчителни. Професоръ Ашнеръ казва, че колкото и прости да изглеждатъ тѣзи лѣчебни срѣдства, тѣ играятъ голѣма роля при оздравяването на много хронически и остри болести, които минаватъ като неизлѣчими.

Следъ това говорилъ професоръ М. Р. Delore, споредъ когото *медицината е на завои*. Забелязвало се едно отиване къмъ хипократовото тълкувание на болестнитѣ признаци и

неговото просто природно лѣкуване. Той препоръчва да се предпочитатъ *проститъ, природни лѣчебни средства*.

Съ този наученъ конгресъ се слага началото на интернационалното природолѣчение. Съ това се призоваватъ лѣкаритъ по свѣта да прегърнатъ новитъ насоки въ медицината, безъ при това да се отказватъ отъ истински издържанитъ полезни придобивки на училищната медицина.

Ние канимъ всѣки буденъ членъ на обществото да следи зорко новата модерна медицина. Само къмъ г. Д-ръ Чолаковъ не смѣемъ да отправимъ този апелъ, защото се боимъ да не му прилошее. Ние се извиняваме, че му създаваме нови грижи съ този новъ документъ въ полза на насъ и капитуляция на неговата отживѣла „наука“.

в. „мед. вестн.“ бр. 1 1937 г. IX. м.

За вредитъ отъ лѣкарствата

Опасности отъ лѣкуването съ хининъ

Биологичната медицина смѣта, че потискането на болестнитъ признаци съ лѣкарства е спъване лѣчебната работа на вътрешния лѣкаръ на Хипократа и като така вредно за оздравяването на болния. Друга една вреда отъ лѣкарствата е тази, че повечето отъ тѣхъ притежаватъ странични, нежелани, непосредствено вредни действия върху организма.

Русенскиятъ лѣкаръ г. Д-ръ Чолаковъ, въ опита си да защити употребата на лѣкарствата, пояснява, че опасности отъ казанитъ горе вреди нѣма, защото науката била установила точни дози и точни моменти на лѣкарственото употребяване, благодарение на което никакви вредни действия неможели да упражнятъ върху организма. Понеже това не отговаря на истината, а е само единъ приемъ да се поуцри употребяването на лѣкарствата и омаловажи силния повикъ на природното лѣкуване противъ лѣкарствата, ние ще използваме всѣки удобенъ случай да покажемъ на будния читателъ, че тъкмо противното е вѣрно.

*

Хининолѣчението е било познато още много отдавна. Първоначално се е употребявало като специално лѣкарство при специални болести както при маларията. По сетне лѣкарствената индустрия, съ помощта на специално платенитъ си научни сътрудници, разширяваха употребяването на хинина и стигнаха до днескашнитъ безброй форми и комбинации, които намиратъ употребяване едва ли не при всички страдания. Независимо отъ това широко употребяване на хинина чрезъ лѣкарско предписание, хининътъ днесъ е кон-

Не посещавай кръчми и кафенета. Не дишай мръсния имъ въздухъ.

сумиранъ свободно и широко направо отъ нуждаещитѣ се, безъ контрола на лѣкаря. Тѣкмо затова опасността отъ него е голѣма. Днесъ маситѣ, когато горятъ, гасятъ огъня съ хининъ. Когато простинатъ сгрѣватъ се пакъ съ хининъ. При хрема пакъ хининъ и т. н. Като едно отъ нововъведенията въ алопатията днесъ е и лѣкуваното на пневмонията съ хининъ. За целта се произведоха маса нови хининови форми и се пуснаха на пазаря. Направи се голѣма реклама въ литературата съ имената на голѣми професори. Нищо не пречи повика на свѣтовно известния професоръ *Щрюмпелъ*, че пневмонията оздравява при каквато и да е терапия, а и безъ всѣкаква терапия, даже и въпрѣки каквато и да е терапия.¹⁾ Днесъ хората си въобразяватъ, че съ хининово даване пневмонията минава по лесно, болестта се съкратява и т. н. Да видимъ сега какви вредни действия може да укаже този хининъ.

Презъ 1915 год. специалистъ по вътрешни болести *Дръ Е. Балманъ* е правилъ опити да лѣкува пневмонията съ хининовия препаратъ оптохинъ. Като резултатъ отъ това вредно лѣкуване той е приживѣлъ *две ослепявания*, поради което се отказалъ отъ по-нататашното хининолѣчение.

Боймеръ (Beumer) въ педиатричното научно списание „*Киндерерцтликхе праксисъ*“ год. 1936 № 5 исказва мнение, че лѣкуването на детската пневмония съ хининови инжекции е не само безполезно, но даже и непосредствено *опасно*. Той сочи върху изнесенитѣ изъ литературата вреди на хинина и сочи като най-чести парализации, атрофии на мускули и нерви, флегмони, гнойни усложнения и др.

Виллаверда (Villaverda) презъ 1928 година въ томъ 50 на „*Ref. Zbl. Weur.*“ описва парализации вследствие инжекции отъ хининъ. Въ сѣщия наученъ трудъ томъ 52 страница 110 другъ авторъ *Бабкокъ* (Babcock) изнася сѣщитѣ овреждания. Споредъ него това осакатяване на тѣлото оздравѣло едва следъ направена операция и то за 7 месеци. Споредъ *Фосъ* (Voss) въ два свучая сж се получили парализации, които не сж могли да бждатъ излѣкувани и болнитѣ останали за цѣлъ животъ сакати. Такива съобщения за тежки осакатявания следъ хининови инжекции съобщаватъ още и *Льовенщайтъ* (1932 год.), *Неделманъ* (1933 год.), *Шурсбертъ* (1934 год.), *Хайдзискъ* (1936 год.)

Но споредъ медицинското списание „*Deutsch. M. W.*“ отъ 16 мартъ 1937 год. хинина е опасенъ и вземанъ презъ устата, защото той си остава *силна, тежка клетъчна, протоплазмена отрова* и не сж малко случаитѣ на тежки увреждания при неговото употребяване.

1) Strümpel — Lehrbuch der Speciele Pathologie und Therapie.

Горнитѣ дании вземаме отъ една статия написана съ задача да защити¹⁾ хининолѣчението. Читателя остава да си направи заключението и прицени опасността отъ хининолѣчението. И грѣшката е толкова по-голяма, че употребата става при пневмония, едно заболяване, което при добро гледане на болния, рѣдко става нужда да бжде лѣкувано съ каквото и да е лѣкарство въобще.

А колкото се отнася до навика да се копува и яде хининъ на сама глава и при най-невинни поводи, то не може да не се окачества като престѣпление.

Единъ случай изъ нашата практика

За по-добро подчертаване на вредитѣ отъ хининовитѣ инжекции, и по-силно предупреждение за не злоупотрѣбяваме съ тѣхъ, съобщаваме следния случай:

Единъ лѣкаръ, добъръ мой приятелъ, направя хининова инжекция на собствената си майка въ ржката. Отъ тази инжекция се получава голяма флегмона на мѣстото, която флегмона той оздравява следъ дълго болезнено лѣчение.

За нещастие, пакъ на този мой добъръ приятелъ се случва друго по-голямо нещастие отъ хининови инжекции: — Едно детенце отъ Гебедже до Варна заболява отъ малария. Моятъ добъръ приятелъ му поставя хинова инжекция въ крака. Късо следъ това, при второ идване за втора инжекция, лѣкарътъ остава изненаданъ когато родителитѣ му сочатъ напълно парализирания кракъ на детето. Много честенъ и добросъвестенъ въ своята работа, колегата се вижда принуденъ да плати месечна карта по Б. Д. Ж. на бащата и да плати лѣкуването на парализацията при другъ лѣкаръ съ диатермия. Но какво става? Още следъ първата диатермия крака на детето изгаря. Образува се силно дълбоко изгаряне трета степенъ. Бащата уплашенъ тича где му посочатъ. Така имахъ възможността да видя и азъ детето. Какво предстоеше на това нещастно дете? Да чака най-малко месецъ, а и два да оздравѣе изгорѣлото. Следъ това да почне лѣкуването на парализацията. Кога тя ще оздравѣе и дали въобще ще оздравѣе, е веча въпросъ споренъ. И ако това дете остане цѣлъ животъ сакато, тогава кой е виновенъ. Разбира се хинина.

И ако такива случаи се хвърлятъ въ вина на лѣкаря, който е съвсемъ невиненъ, тогава какво би станало? Малко лѣкари щѣха да сж щастливци да останатъ неосждени и не осжждани. Затова, когато русенскиятъ лѣкаръ г. Д-ръ Чолаковъ, въ своята безгранична лична злоба ще си позволява

¹⁾ D. M. W. 26. III. 1937 г. № 13, стр. 508.

обвинение отъ такъвъ характеръ, нека не загубва ума си и предварително приценява. А органътъ на българскитѣ лѣкари „лѣтописи“ най-малко бива да става проводникъ на обвинения отъ този родъ, защото не е мъчно и неговитѣ редактори да влѣзатъ въ капанъ поставенъ отъ тѣхъ. Въ принципния споръ мѣсто за умраза и лична злоба нѣма.

Какво да правимъ?

При захарната болестъ.

Използвамъ единъ случай изъ практиката си за да дамъ още едно сръдство на страдащитѣ отъ захарна болестъ.

Г-жа Славка Маринова отъ Шуменъ страда отъ дълги години отъ диабетъ.

Лѣкувала се е между другото и по следния начинъ: Взема семе отъ озрѣла коприва. Изсушава го и го счуква на брашно. Присѣва го. Отъ полученото брашно взема супена лъжица размѣсва го съ кисело млѣко и го яде. Две супени лъжици кисело млѣко, една супена лъжица копривено брашно. Яде го сутринъ на гладенъ стомахъ. Продължила го 3 месеци. Освенъ това пила е вмѣсто вода отвара отъ коренитѣ на копривата. Въ време на това лѣкуване е била контролирана отъ шуменския лѣкаръ г. Д-ръ Йордановъ и аптекаря Х. Невевъ. Отъ редовнитѣ изследвания на урината лѣкарътъ е установявалъ системното намаляване на захарта отъ 50 на хиляда до пълно изчезване. За сега понѣкога се появява по малко захаръ въ урината и то при твърде свободно хранене.

Горното лѣкуване заслужава да се изпита отъ всѣки страдащъ, като се има предвидъ, че е абсолютно безвредно.

Притежаващитѣ нашата специална книжка „Захарната болестъ“ да приложатъ тази нова рецепта къмъ книжката, като я препишатъ на лисче и прилѣпятъ.

Лѣкуване съ билки

1. Копривата (*urtica urens*)

а) При болести на косата. При изпадване на косата, пархутъ въ главата и за закрепване коренитѣ на космитѣ, много добре действува *копривената вода за коса*. Взематъ се коренитѣ на парливата коприва. Нарѣзватъ се на ситно. Възвиратъ се въ оцетъ, въ който се оставятъ да киснатъ при точката на завирането. Прецежда се и водата е готова.

б) При ревматизмални парализации се препоръчва нашибането на парализиранитѣ части съ парлива коприва до изриване и зачервяване.

При нараняване пази раната чиста, измий я съ спиртъ и носи я открито.

в) Като *салата* копривата се приготвя като се взематъ младитѣ връхчета и се приготвятъ както всѣка друга салатата за суровоядене. Сжщитѣ тѣзи млади връхчета сж отличенъ зеленчукъ за готвене.

2. Противъ диария у малкитѣ деца

Плодове отъ черна боровинка
Кора отъ джбъ
Ягодови листа
Цикория
Поджбиче

Отъ последнитѣ две се слага по малко, понеже сж горчиви, ала сж много полезни. На единъ литъръ се слага една стиска съ четири прѣста. Ври 5—10 минути. Съ кафена лъжичка се дава на децата, които иматъ диария, докато спре диарията.

Въпроси и отговори.

За водния плевритъ и приснищовия компресъ.

1. Въпросъ. Боледувамъ отъ *воденъ плевритъ*. Лежахъ 21 день въ една първокласна държавна болница. Цѣлото време ме лѣкуваха, съ лѣкарства и мазаха болната страна съ йодъ. Следъ това ме изписаха съ уверение, че съмъ билъ вече добре. Отивамъ при нашия фондовъ лѣкаръ. Той ми каза, че водата така стои и ме съветва пакъ да постъпня въ болницата съ книжката. Сжщиятъ ми каза да правя сгревающи компреси. Азъ питамъ на мѣсто ли сж сгревающитѣ компреси при моята болестъ. И защо толкова дълго лѣчение въ болницата не ми правиха такива компреси?

Отговоръ: Сгревающия приснищовъ компресъ при водния плевритъ е не само на мѣсто, а той е *абсолютно необходимъ* при тази болестъ. Безъ него, естествено, оздравяването ще се забави. Вие можете спокойно да следвате съвета на фондовия си лѣкаръ и да го правите редовно.

Защо въ болницата 21 день не ти е правено компреса, това не мога да зная. Не мога да допусна, че лѣкарътъ подценява компреса. Вероятно по нѣмане персоналъ, технически не е било възможно нѣколкократно дневно компреси на много болни. Така или иначе, природното лѣкуване така бързо завладява лѣкарскитѣ срѣди, та не е далечъ деня, когато и нашитѣ болници ще бждатъ модерно подредени съ удобства за бани, компреси и т. н.

Книжнина

„Славейче“ илюстриранъ вестникъ за деца и юноши. Изпъстроно съ множество картинки, съ подреденъ избранъ материалъ, „Славейче“ е истинска радостъ за децата. Год. абон. само 10 лв. Единъ брой 1 лв. Адресъ „Чумерна“ 29 София. Абонирайте децата си.

„Картинна галерия“ — художествено списание за деца и юноши, кн. 1, год IV (XXX) — 1937. Книга първа съдържа интересни разкази и стихотворения отъ Д-ръ Зах. Захариевъ, Конст. Н. Петкановъ, Стефанъ Станчевъ, Симеонъ Мариновъ и др. Двущѣтенъ печатъ съ много илюстрации. Редакторъ Ал. Григоровъ, уредникъ Пелинъ Велковъ, художникъ Ст. Веневъ. Абонаментъ 40 лева. Адресъ: „Картинна галерия“, ул. Богомилъ, 2 — София, пощенска чаква смѣтка 1355.

Летецъ — издание на Дирекцията на въздухоплаването, единственото наше списание за въздухоплаване и противовъздушна и противогазова защита, открива подписка за абонати на шестата си годишнина, която почва отъ 1-и октомврий т. г.

Абонамента за 10 голѣми книжки по 2 коли, съ художествени корици и ценни приложения е 40 лева, изпратени по пощенска чекова смѣтка 1454 до Дирекцията на въздухоплаването, ул. Московска № 13, Администрация на Летецъ. Всѣки българинъ трѣбва да получава „Летецъ“.

Модерно земедѣлие бр. 4, 5, 6 год. X. ред. Хр. Т. Стамбулиевъ — агрономъ Русе.

Отлично подреждано, списанието, е необходимостъ за всѣки занимаващъ се съ кой да е отрасълъ на земедѣлието год. сбон. 40 лв.

„Младо село“ двуседмичникъ за просвѣта и литература. Ред. Инж. Ас. Павловъ, Царь Самуиль“ 72 София: Год. абон. 30 лв. Незаменимъ вестникъ за селската ни младежъ, чийто преуспѣване е въ просвѣтата. Препоръчваме го горещо.

Бачо Киро, бр. I. отъ библ. бълг. ист. романи отъ Змей Горянинъ. Цѣна 40 лв. 112 страници интересно хубаво четиво изъ историята на българския народъ. Препоръчваме я на нашитѣ читатели ул. „Гурко“ 22 — София.

Библиотека **„Прослава“** год. 1 кн. III. — Генералъ Тошевъ. Сериозно списвано четиво изъ бойната прослава на нашата войска и нейнитѣ генерали: Препоръчваме я като разглеждаща събития отъ наше време и блиско минало, което може да ни служи за поука.

в. **„Здравецъ“** год. абон. 15 лв., Сердика—София.
сп. **„Бразда“** — София.

Изчерпани сж и молимъ да не се избиратъ като премии:

1. Лѣкуване съ вода.
2. За майкитѣ.
3. Варна — како, какъ лѣкува.